

Bron: Leidsch Dagblad

Datum: 7-5-2019

Titel: Nederlaag salafisten 'langdurig en pijnlijk'

auteur: Anika van de Wijngaard

Leiden . Het salafisme staat in het westen bijna synoniem voor IS, jihad en extreem geweld. In de Sahel, zoals in het noorden van Mali en Noord-Nigeria, proberen extremistische salafisten ook met geweld gebied te veroveren en een islamitische staat te stichten. Volgens onderzoeker Rahmane Idrissa van het Afrika-Studiecentrum in Leiden waren de Noord-Afrikaanse salafisten echter niet altijd gewelddadig.

In de jaren '80 en '90 van de vorige eeuw deden de salafistische bewegingen het best goed onder de lokale bevolking in de landen van de Sahel. Ze wisten aanhang te krijgen onder de islamitische bevolking in de Afrikaanse landen door middel van campagne voeren, lobbyen en preken, vertelt Idrissa.

Het salafisme is een radicale soennitische stroming binnen de islam. Salafisten geloven dat verlossing in het leven na de dood alleen kan komen als er wordt gestreefd naar een zuivere islam en als de regels van het islamitisch recht worden nageleefd. Dit gaat niet altijd gepaard met fysiek geweld. Idrissa maakt een onderscheid tussen wat hij noemt het 'extremisme', dat de afgelopen jaren zo zichtbaar is geworden door de burgeroorlogen in Mali en Noord-Nigeria waar Boko Haram actief is, en 'mainstream' salafisme. De jihadistische groeperingen hebben ervoor gezorgd dat het imago van deze salafisten ook onder de bevolking in de Sahel flink beschadigd is, stelt Idrissa.

Vorige week trokken de Nederlandse troepen zich na vijf jaar terug uit het noorden van Mali, waar in 2012 de Toeareg-rebellen de onafhankelijkheid uitriepen. De Toeareg is een bedoeïenenstam in de Sahel. Leden van de Toeareg hadden een alliantie gesloten met radicale salafisten, die de opstand wisten te kapen en die daarna aan een gewelddadige opmars begonnen. Het Franse leger greep in om de salafisten tegen te houden. Zij wisten grote delen van het land te heroveren met behulp van de Verenigde Naties die in 2013 een internationale troepenmacht naar het gebied stuurden.

De salafisten in het noorden waren al vanaf de jaren '90 van de vorige eeuw in Mali. Oorspronkelijk komen ze uit Algerije, legt Idrissa uit. Tijdens de Algerijnse Burgeroorlog zijn zij naar Mali gevlucht. De Malinese overheid heeft altijd weinig grip op het noorden gehad, maar voor 2012 er was sprake van een soort 'gentlemen's agreement' tussen de salafisten en de overheid, stelt hij. De Malinese overheid bemoeide zich niet met het gebied in ruil voor stabiliteit.

De situatie veranderde na 2011. De Toeareg keerden terug naar Mali na de val van de Libische dictator Kaddafi, die ze tot dan toe had gerekruteerd voor hun persoonlijke leger. Zij sloten een alliantie met de salafisten, die al snel de sterkste partij bleken. De salafisten namen het over en begonnen zo aan een gewelddadige strijd om een islamitische staat te stichten. Met enige voorzichtigheid zegt Idrissa dat hij geen kans ziet dat de extremistische salafisten de strijd in de regio winnen. „Maar hun nederlaag zal langdurig, pijnlijk en vernietigend zijn.”

De oorlog duurt dus voort. Op de militaire bijdrage van Nederland klinkt veel kritiek: de missie zou nauwelijks iets hebben opgeleverd en in vijf jaar tijd lijkt noorden van Mali bovendien gevaarlijker te zijn geworden in plaats van veiliger. Het Nederlandse leger wil in september definitief uit Mali vertrokken zijn, maar de Fransen blijven actief in Mali. Hun operatie Barkhane kan echter ook niet rekenen op veel positieve reacties, merkt Idrissa op. „Frankrijk wordt nog steeds gezien als een koloniale macht.” Bovendien werkt het Franse leger samen met lokale groepen die ook hun eigen agenda hebben. „Frankrijk heeft niet geleerd van het verleden”, zegt hij. „Zij zien niet dat ze zelf onderdeel zijn van het probleem.”